

KONTROLLUTVALG

IDRETTSLAG MED ENGASJERT REVISOR

Denne veiledningen er utarbeidet for kontrollutvalg i idrettslag som har engasjert revisor. Den kan også anvendes av andre organisasjonsledd som har engasjert revisor.

Hvem må ha kontrollutvalg?

På Idrettstinget 2019 ble det vedtatt at alle idrettslag skal ha et kontrollutvalg som skal bestå av minst 2 medlemmer og et varamedlem. Dette kravet gjelder uavhengig av om idrettslaget har engasjert revisor eller ikke.

Hvorfor har vi regler om kontrollutvalg?

I perioden mellom årsmøtene er styret idrettslagets høyeste myndighet. Flere idrettslag forvalter verdier på vegne av medlemmene. For å sikre at styret gjør det de skal og ikke går ut over sitt mandat, er det behov for et organ som følger med på styrets arbeid og som kan rapportere til årsmøtet dersom styret ikke gjør jobben det er satt til å gjøre. Dette er også viktig der idrettslaget har engasjert revisor, fordi den engasjerte revisoren ikke vil kontrollere om styret har overholdt og fulgt opp årsmøtets vedtak, om styret følger idrettens regelverk og om forvaltningen av idrettslaget er forsvarlig.

ANTALL OG SAMMENSETNING

Hvor mange skal velges inn i kontrollutvalget?

Alle kontrollutvalg skal bestå av minst to medlemmer, og minst ett varamedlem. Ettersom dette er et minstekrav, vil det være opp til idrettslagets årsmøte å bestemme om det ønsker et større antall medlemmer i kontrollutvalget. Det eksakte antallet må fremgå av idrettslagets egen lov. Sammensetningen må oppfylle kjønnsfordelingsbestemmelsen.

Hvem skal lede kontrollutvalget hvis årsmøtet ikke har valgt en leder?

Det kan være at det i idrettslagets lov ikke fremgår at årsmøtet skal velge lederen. Da må kontrollutvalget konstituere en leder, dvs. selv velge hvem i kontrollutvalget som skal være leder. Dette må gjøres på kontrollutvalgets første møte etter årsmøtet. Kontrollutvalget informerer styret om hvem utvalget har valgt som leder.

Stilles det spesielle krav til de som skal sitte i et kontrollutvalg?

Nei, det er ingen krav til spesiell kunnskap for å kunne sitte i kontrollutvalget, men det er likevel en fordel om medlemmene av kontrollutvalget har noe erfaring med regnskap og foreningsarbeid. Man kan ikke samtidig sitte i styret, dvs. hovedstyret, eller valgkomiteen i idrettslaget. Det følger av NIFs lov § 2-15 (3).

Hvordan får medlemmer kontakt med kontrollutvalget?

Medlemmene må selv kunne ta kontakt med kontrollutvalget uten å måtte gå via styret. Kontaktinformasjon til utvalgets medlemmer må derfor gjøres tilgjengelig for medlemmene.

KONTROLLUTVALGETS OPPGAVER

Hvilke oppgaver har et kontrollutvalg i idrettslag med engasjert revisor?

Oppgavene til kontrollutvalget fremgår av NIFs lov § 2-12:

Kontrollutvalget skal:

- a) Påse at organisasjonsleddets virksomhet drives i samsvar med organisasjonsleddets og overordnet organisasjonsledds regelverk og vedtak,
- b) ha et særlig fokus på at organisasjonsleddet har forsvarlig forvaltning og økonomistyring, at dets midler benyttes i samsvar med lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer,
- c) forelegges alle forslag til vedtak som skal behandles på årsmøte/ting, og avgi en uttalelse til de saker som ligger innenfor sitt arbeidsområde.
- d) føre protokoll over sine møter, avgi en beretning til årsmøte/ting .

Kontrollutvalget skal ha minst ha et årlig møte med engasjert revisor, og kan ved behov engasjere revisor for å utføre de revisjonsoppgaver utvalget finner nødvendig.

Kontrollutvalget skal også ha tilgang til alle opplysninger, redegjørelser og dokumenter som utvalget anser nødvendig for å utføre sine oppgaver.

Forholdet til engasjert revisor

Engasjert revisor og kontrollutvalget har forskjellige oppgaver. Regnskaps- og revisjonslovgivningen pålegger revisor et betydelig arbeid i revisjonen av idrettslagets regnskaper, og kontrollutvalget skal derfor ikke vurdere regnskapsførselen særskilt.

Det er hensiktsmessig om kontrollutvalget gjennomfører et møte med revisor umiddelbart etter årsmøtet for å etablere kontakt og avklare praktiske forhold knyttet til begge parter arbeid. Dette er særlig viktig dersom revisor og/eller kontrollutvalget er nye i rollen. Kontrollutvalget skal ha minst ha et årlig møte med engasjert revisor. Dersom det kun avholdes ett møte, bør det være i god tid før kommende årsmøte, slik at begge parter kan få informasjon som er relevant for innholdet i de beretningene som skal avlegges.

I noen tilfeller kan kontrollutvalget ha behov for innsyn og vurdering av særlige forhold knyttet til regnskapet. Kontrollutvalget kan da engasjere revisor for å utføre de revisjonsoppgaver utvalget finner nødvendig. Idrettslagets styre bør informeres om dette i forkant, slik at styret kan medvirke til at omfang og kostnader knyttet til revisors arbeid holdes på et rimelig nivå.

Kan kontrollutvalget utføre andre oppgaver enn de lovpålagte oppgavene?

Bare dersom dette er besluttet av idrettslagets årsmøte. For øvrig må kontrollutvalget begrense seg til å utføre de oppgavene som fremgår av NIFs lov § 2-12, se over.

Dersom idrettslagets årsmøte beslutter å gi utvalget ytterligere oppgaver, ev. også å presisere utvalgets oppgaver, er det en forutsetning at dette ikke reduserer utvalgets ansvar og rettigheter etter NIFs lov § 2-12, eller på annen måte er uforenlig med utvalgets oppgaver.

Dersom idrettslaget f.eks. har et heleid datterselskap, kan det være aktuelt å la kontrollutvalget utføre visse kontrollfunksjoner også overfor selskapet. Se mer nedenfor.

FORHOLDET MELLOM STYRET OG KONTROLLUTVALGET

Hvordan skal og bør samhandlingen være mellom styret og kontrollutvalget?

Etter årsmøtet anbefaler vi at styret inviterer kontrollutvalget til et møte for å diskutere hvordan samarbeidsformen bør være. På dette møtet bør følgende punkter gjennomgås:

- Hvem er leder av kontrollutvalget og kontrollutvalgets kontaktperson
- Hvem er styrets kontaktperson
- Hvordan skal styreprotokollene oversendes
- Hvordan skal andre opplysninger oversendes

Skal styret rapportere til kontrollutvalget?

Nei. Det er viktig å understreke at kontrollutvalget er ikke et organ som styret skal rapportere til, slik styret gjør til årsmøtet. Styret er høyeste myndighet i idrettslaget mellom årsmøtene.

Både kontrollutvalget og styret svarer til årsmøtet, og ingen andre. Samtidig er det viktig for styret å huske på at også kontrollutvalget skal sørge for at medlemmenes interesser ivaretas i årsmøteperioden, dvs. at kontrollutvalget og styret har sammenfallende interesser. Når kontrollutvalget ber om opplysninger er det ikke fordi de skal snoke i

styrets arbeid, men fordi det er en jobb de er satt til av årsmøtet og derved medlemmene. Kontrollutvalget kan selv få kritikk dersom årsmøtet mener at de ikke har fulgt opp sin oppgave slik de burde. Det er derfor viktig at samhandlingen mellom styret og kontrollutvalget skjer på en åpen og konstruktiv måte. Se under.

Skal kontrollutvalget delta på styremøtene?

Nei. Styremøter er for styrets medlemmer. Dersom styret ønsker det, kan det invitere kontrollutvalget til å delta f.eks. på bestemte saker.

Kan kontrollutvalget kreve å få delta på styremøter?

Nei. Det er styret som bestemmer hvem som skal få delta på styremøtene ut over styrets medlemmer.

Hva gjør styret hvis det ikke får kontakt med kontrollutvalget?

Det er viktig at kontrollutvalget er operativt i årsmøteperioden. Dersom styret ikke får etablert kontakt med kontrollutvalget, må styret sørge for at det innkalles til et ekstraordinært årsmøte for å velge nytt kontrollutvalg.

FORVALTNINGSKONTROLL

Hva er forvaltningskontroll og hva innebærer det at kontrollutvalget har ansvar for forvaltningskontroll?

Forvaltningskontroll innebærer at kontrollutvalget ikke bare skal ettergå økonomien, men også sjekke at styret følger opp andre vedtak fra årsmøtet. Det kan være at årsmøtet har pålagt styret bestemte oppgaver i årsmøteperioden. Kontrollutvalget skal da sjekke om styret har gjort det årsmøtet har pålagt styret og rapportere dette til årsmøtet. Forvaltningskontroll innebærer også at kontrollutvalget skal vurdere om styret utfører sine oppgaver etter regelverket som gjelder for laget.

Hvordan skal kontrollutvalget kontrollere dette?

Kontrollutvalget bør i sin forvaltningskontroll ta utgangspunkt i årsmøteprotokollen og det vedtatte budsjettet. I løpet av året kan kontrollutvalget, ved å gjennomgå styreprotokoller og regnskapsrapporter, avstemme om årsmøtets vedtak følges opp gjennom året. Skulle dette ikke skje er det naturlig for kontrollutvalget å be styret om en redegjørelse. For fleridrettslag bør kontrollutvalget be om protokoller og regnskapsrapporter fra gruppestyrer for å se at driften i gruppene er i henhold til årsmøtets forutsetninger.

Særlig om risikovurdering

Noen idrettslag driver en mer risikofylt virksomhet enn andre. Særlig toppidretts-satsing samt oppføring og drift av anlegg kan være forbundet med høyere risiko enn for eksempel ordinær idrettslagsdrift. Der risikoen er høy, bør kontrollutvalgets arbeid være mer omfattende.

NIF har utarbeidet en sjekklister for kontrollutvalg. Se eget dokument.

KONTROLLUTVALGETS ARBEIDSFORM

Hvor ofte bør kontrollutvalget ha møter?

Det anbefales at de møtes med jevne mellomrom. Hvor ofte, vil være opp til det enkelte kontrollutvalg selv å bestemme. Det vil være en fordel for både kontrollutvalget og styret at det avholdes et møte både i kontrollutvalget, og mellom kontrollutvalget og styret, raskt etter årsmøtet.

Må kontrollutvalget skrive protokoller fra møtene?

Ja.

Bør protokollene sendes til styret?

Det er ingen krav til dette. Kontrollutvalget må, sammen med styret, beslutte hvordan kommunikasjonsformen bør være mellom de to organene, men det anbefales ikke at kontrollutvalget automatisk oversender sine protokoller til styret. Utvalget har behov for å kunne arbeide uforstyrret. Dersom utvalget ønsker å gjøre styret oppmerksom på bestemte saker eller har spørsmål til styret, bør kommunikasjonen skje gjennom skriftlige henvendelser fra utvalget til styret.

Bør protokollene offentliggjøres på idrettslagets hjemmeside?

Det er ingen krav til at protokollene skal gjøres offentlig tilgjengelig, og kontrollutvalget svarer til årsmøtet og skal avlevere sin «rapport» der. Det er derfor ikke hensiktsmessig at løpende protokoller for kontrollutvalgets arbeid legges ut på hjemmesiden.

Kontrollutvalgets arkiver

Kontrollutvalget bør etablere og opprettholde et oversiktlig arkiv over protokoller og arbeidsdokumenter. Dette vil være et godt grunnlag for fremtidig arbeid, og for

fremtidige medlemmer av kontrollutvalget. Arkivet bør være knyttet til idrettslaget, dog slik at tilgangen begrenses til de til enhver tid sittende medlemmer av kontrollutvalget.

INNSYN OG INNHENTING AV DOKUMENTER

Hvordan får kontrollutvalget innsyn i styrets arbeid?

Kontrollutvalget kan få innsyn på ulike måter. Det naturlige er å avtale en plan med styret for løpende oversendelse av protokoller og regnskapsrapporter. Dette bør gjøres rett etter årsmøtet er avholdt. Samtidig bør det avtales en plan for møter mellom styret og kontrollutvalget frem til neste årsmøte. Har kontrollutvalget ellers behov for informasjon bør utvalget anmode styret om det.

Alle henvendelser til styret bør skje formelt, dvs. ved post eller e-post, og det bør være kontrollutvalgets leder som sender henvendelsen på vegne av kontrollutvalget.

Dersom idrettslaget har daglig leder, må det avklares med styret om henvendelser om innsyn skal håndteres av styret og/eller av daglig leder.

Hva kan kontrollutvalget kreve innsyn i?

Kontrollutvalget skal ha tilgang til alle opplysninger, redegjørelser og dokumenter som utvalget anser nødvendig for å utføre sine oppgaver. Utgangspunktet er at det er kontrollutvalget som selv avgjør hvilke opplysninger og hvilket materiale som er nødvendig for dets kontroll, og som det dermed er behov for å få tilgang til.

Det er imidlertid et krav om at dette må være «nødvendig». Dette kravet gir uttrykk for en viss begrensning i rekkevidden av innsynsretten. En helt vilkårlig og ubegrenset innhenting av informasjon, uten at utvalget har foretatt en konkret vurdering av behovet for informasjonen, synes ikke nødvendig for at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine oppgaver. En for omfattende informasjonstilgang vil også kunne gjøre utvalgets arbeid mer tidkrevende og unødig komplisert.

Kontrollutvalget må derfor alltid begrunne hvorfor det ber om bestemte opplysninger, med mindre det er helt åpenbart hvorfor det bes om innsyn.

Kan kontrollutvalget kreve å få generell lesetilgang til alle dokumenter i idrettslagets arkiv?

Nei. Etter loven skal utvalget ha tilgang til alt som er nødvendig for at utvalget skal kunne utføre sine oppgaver. Det innebærer at utvalget ikke kan kreve å få en generell tilgang til alle dokumenter idrettslaget har i sitt arkiv. Krav om innsyn må knyttes til og ha sammenheng med den oppgaven kontrollutvalget er satt til å skjøtte, se mer over.

Kan kontrollutvalget kreve å få innsyn i dokumenter som er konfidensielle?

Dersom dokumentene er nødvendige for utvalgets arbeid, kan kontrollutvalget kreve innsyn i konfidensielle dokumenter. Dette kan omfatte B-protokoller, der styret har bestemt at hele eller deler av en protokoll ikke skal være tilgjengelig for medlemmene dersom protokollen har et innhold som tilsier at den ikke skal være offentlig, f.eks. omtale av varslingssaker eller personalsaker. Dette kan også omfatte dokumenter knyttet til pågående avtaler av kommersiell art.

Kontrollutvalget bør begrunne hvorfor de ønsker slikt innsyn. Styret kan i det tilfelle sette begrensninger i hvordan innsynet skal skje, for eksempel at utvalget kun får en begrenset tilgang (lesetilgang, tidsbegrenset tilgang). Dersom styret beslutter å gi begrenset tilgang, eller at kontrollutvalget ikke skal gis innsyn, bør dette behandles i styremøte der begrunnelsen for vedtaket bør fremkomme av protokollen.

Selv om utvalget får innsyn i konfidensielle opplysninger, innebærer ikke det at utvalget fritt kan henvise til innholdet i disse i egne beretninger. Utvalget må sørge for at opplysningene blir behandlet konfidensielt også av utvalget selv.

Kan kontrollutvalget kreve å få innsyn i saksfremleggene til styret?

Det er bare styreprotokollene som må gjøres tilgjengelig for medlemmene. Medlemmene i et idrettslag har ikke krav på innsyn i saksfremleggene til styremøtene. Dersom saksfremlegget er nødvendig for kontrollutvalgets vurdering av saken, kan utvalget kreve innsyn også i dette.

Kan kontrollutvalget kreve å få innsyn i protokoller fra styremøter i tidligere årsmøteperioder?

Ja. Etter loven skal utvalget ha tilgang til alt som er nødvendig for at utvalget skal kunne utføre sine oppgaver.

INNSIGELSER TIL STYRETS ARBEID

Hva gjør utvalget dersom det oppdager at styret ikke har fulgt opp årsmøtevedtak?

Kontrollutvalget bør først be styret redegjøre for årsaken til at årsmøtevedtak ikke er fulgt opp. Kontrollutvalget kan be om en skriftlig redegjørelse for dette, eller be om et møte med styret som protokolleres. Dersom kontrollutvalget ikke får en tilfredsstillende tilbakemelding, skal forholdet omtales i utvalgets beretning til årsmøtet.

Hva gjør utvalget dersom det oppdager at styret ikke har kontroll på økonomien i idrettslaget?

Kontrollutvalget bør så raskt som mulig ta opp forholdet med styret, og be om nødvendig informasjon og dokumentasjon. Om nødvendig bør kontrollutvalget også be styret innkalle regnskapsfører og engasjert revisor til et møte der kontrollutvalget deltar. Kontrollutvalget skal i sin beretning til årsmøtet gjøre nødvendige henvisninger til revisors beretning.

Dersom kontrollutvalget anser at idrettslaget ikke blir drevet forsvarlig, eller det ikke får tilgang til den informasjon utvalget etterspør, kan idrettskretsen kontaktes for bistand. For oversikt over idrettskretsene se www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/

ÅRSMØTET OG KONTROLLUTVALGET

Skal kontrollutvalget avgi en beretning til årsmøtet?

Ja. Kontrollutvalget svarer til årsmøtet. Det betyr at det er årsmøtet som skal motta en redegjørelse fra kontrollutvalget. NIF har laget et forslag til kontrollutvalgets beretning til årsmøtet. Se eget dokument

Når må beretningen være ferdig?

Redegjørelsen må utarbeides og oversendes styret så tidlig at den kan tilgjengeliggjøres sammen med øvrige saksdokumenter innen fristen for dette, men det er viktig at kontrollutvalget får sett revisors beretning før utvalget selv avgir sin beretning. Kontrollutvalget kan ikke holde tilbake beretningen og først redegjøre for innholdet på årsmøtet.

Hva gjør styret hvis kontrollutvalget ikke avgir beretning?

Styret skal lage en plan for gjennomføringen av årsmøtet som inkluderer ferdigstilling av de dokumenter som skal tilgjengeliggjøres for medlemmene innen lovens frister. Dersom kontrollutvalget ikke avgir beretning, må styret redegjøre for dette på årsmøtet. Dersom styret mener kontrollutvalget ikke har oppfylt sine plikter etter loven, bør valgkomiteen gjøres oppmerksom på dette, slik at det kan velges andre medlemmer til kontrollutvalget.

Har kontrollutvalget andre oppgaver til årsmøtet?

Ja. Utvalget skal forelegges alle forslag til vedtak som skal behandles på årsmøtet, og avgi en uttalelse til de saker som ligger innenfor sitt arbeidsområde. Det innebærer at styret må sørge for at samtlige forslag som skal behandles på årsmøtet blir oversendt kontrollutvalget, slik at utvalget selv kan vurdere hvilke forslag utvalget skal knytte en uttalelse til. Utvalgets uttalelser skal inntas i saksdokumentene til årsmøtet.

Utvalget har også egen forslagsrett innenfor sitt arbeidsområde og kan fremme saker for årsmøtet. F.eks. kan utvalget selv fremme forslag til en instruks for utvalgets arbeid.

Må kontrollutvalget møte på årsmøtet?

Kontrollutvalget består av medlemmer i idrettslaget og har, som andre medlemmer, fulle medlemsrettigheter på årsmøtet.

Utvalget må være forberedt på oppfølgingsspørsmål til beretningen og bør sørge for at leder ev. annet medlem deltar på årsmøtet.

INSTRUKS

Kan idrettslaget utarbeide en egen instruks for kontrollutvalget?

Ja. Idrettslagets årsmøte kan vedta instruks for kontrollutvalget. En slik instruks kan f.eks. omfatte bestemmelser for hvordan kontrollutvalgets arbeid skal organiseres, innkallingsfrister, prosedyre for dokumentdeling, kommunikasjonen med styret og frister for avgivelse av beretning.

For små idrettslag vil det normalt ikke være behov for å utforme en egen instruks, men det er viktig at kontrollutvalget og styret blir enige om hvordan de skal samarbeide, se over.

IDRETTSLAG MED DATTERSELSKAPER

Kan kontrollutvalget i idrettslaget kreve innsyn i selskap som er hel eller deleid av idrettslaget?

Kontrollutvalget kan kreve innsyn i dokumentasjon som idrettslaget har mottatt som aksjonær.. Kontrollutvalget kan også kreve at idrettslaget, som eneeier eller majoritetseier, gjennom generalforsamlingen i datterselskapet pålegger styret i selskapet å gi kontrollutvalget nødvendig innsyn i datterselskapets økonomi og virksomhet. Dersom idrettslaget kun er minoritetseier i et aksjeselskap, kan kontrollutvalget kun kreve innsyn i dokumentasjon som idrettslaget har mottatt som aksjonær.

Idrettskretsen kan gi veiledning i slike spørsmål. Se oversikt over idrettskretser her: www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/